

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного факультету
Оксана ГОМОТЮК

« 30 » 2024р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІННІСІТ
Святослав ПИТЕЛЬ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Композиція та кольорознавство»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 02 Культура і мистецтво
спеціальність – 022 Дизайн
освітньо-професійна програма – «Графічний дизайн»

кафедра архітектури та дизайну

Форма навчання	Курс	Семестр	Лабораторні (год.)	Інд. (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
Денна	2	3,4	90	5	8	77	180	3	4

Зав. каф. *[підпис]*

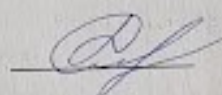
Тернопіль – ЗУНУ
2024

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 022 «Дизайн» затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 року).

Робочу програму склала доцент кафедри архітектури та дизайну, к.мист, доцент **Рублевська Наталія Володимирівна**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та дизайну, протокол № 1 від «03» вересня 2024 р.

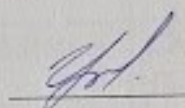
В.о. завідувача кафедри архітектури та дизайну, д.архітектури., професор

Оксана ДЯЧОК

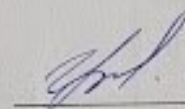
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Дизайн» протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
к.пед.н., ст.викл.

Ірина ЦДИЛО

Гарант ОП «Графічний дизайн»
к.пед.н., ст.викл.

Ірина ЦДИЛО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОМПОЗИЦІЯ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВО»

1. Опис дисципліни «Композиція та кольорознавство»

Дисципліна “Композиція та кольорознавство ”	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6	галузь знань – 02 Культура і мистецтво	Статус дисципліни обов’язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 5	спеціальність – 022 Дизайн	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3,4</i>
Кількість змістових модулів – 4	Освітньо-професійна програма – « Графічний дизайн »	Лабораторні: <i>Денна – 90 год.</i>
Загальна кількість годин – 180	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 77 год.</i> Тренінг – <i>8 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 5 год.</i>
Тижневих годин – 6 з них аудиторних – 1с.- 3, 2с. - 3		Вид підсумкового контролю – <i>залік 3, Екзамен 4</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Композиція та кольорознавство»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – Розвиток у студентів творчої уяви і дизайнерського мислення; виховання широкої художньо-естетичної культури і художнього смаку; вміння вести цілеспрямоване спостереження навколишньої дійсності, творчо відбирати життєві враження і відображати їх у правдивій образній формі; оволодіння професійною майстерністю з широким застосуванням її у професійній діяльності; ознайомити студентів з основними категоріями та проблемами науки про колір; навчити використовувати знання у дослідницькій і практичній діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

1. Освоїти теоретичні знання і практичні навички в ділянці колористики, розкриваючи при цьому складну природу кольору: фізичну, фізіологічну, психологічну, естетичну та ін., його специфіку в контексті різних видів мистецтв.

2. Виховати у студентів навички творчої діяльності, навчити вмінню послідовної роботи над витвором від ескізу до його завершеності;

3. Ознайомити із виразними особливостями різних образотворчих матеріалів і технік в дизайні;

4. Опанувати знання з історії розвитку теорії композиції, її основних закономірностей, правил і методів;

5. Розглянути специфічні проблеми композиційних жанрів їх загальні і внутрішні правила і прийоми;

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ПК03. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.

ПК08. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

ПК11. Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні

презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.

ПК14. Здатність до застосовування основ художньої композиції та графічного дизайну при розробці графічних інтерфейсів, мультимедійних та електронних продуктів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з курсів «Рисунок», «Живопис», «Дизайн-проекування», «Історія мистецтв».

2.5. Результати навчання.

РН06. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.

РН07. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для оздоблення у художньо-проектних вирішень.

РН11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

РН18. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

РН20. Аналізувати складні графічні образи, використовувати новітні програмні засоби тривимірного моделювання для розв'язання практичних задач графічного дизайну.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВА

Тема 1. Загальне поняття про композицію. Предмет композиції. Види і типи композиції. Місце композиції в теорії мистецтвознавства. Основні етапи розвитку композиції.

Предмет і завдання курсу композиції. Визначення понять: „композиція”, „структура”, „конструкція”, „компонування”. Фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова композиція.

Місце композиції в теорії мистецтвознавства, психологія художньої творчості. Її роль і місце у вихованні художника.

Стислий огляд методів навчання композиції і її спадкоємність в історичному розвитку теорії композиції. Питання теорії композиції і методи її викладання в епоху Відродження. Композиційні схеми італійського Відродження (трикутник, коло, еліпс і т.д.). Питання теорії композиції в наукових і методичних працях сучасних дослідників.

Тема 2. Основні закони, правила, прийоми і засоби композиції. «Золотий перетин» в композиції.

Закон цілісності, новизни, контрастів, життєвості, підлеглості всіх засобів і закономірностей композиції ідейному задуму. Ритм, симетрія, асиметрія, розміщення головного на другому плані, монументальність, передача простору, крапка, штрих, тонова і кольорова плями, лінійна й повітряна перспективи. «Золоті пропорції». Історія виникнення терміну „золотий перетин”. „Золоті пропорції” у природі.

Тема 3. Методологічні та наукові основи композиції. Суть і динаміка творчого процесу. Художній образ.

Методи роботи над композицією. Загальні принципи методу творчої і композиційної роботи над реалістичним твором образотворчого мистецтва. Накопичення початкових уявлень. Зародження ідеї і образного задуму майбутнього твору. Ідея. Тема. Конкретне вираження теми і сюжету. Сюжет. Практичні пошуки сюжету. Вивчення конкретного матеріалу в натурі і за літературними джерелами. Робота над ескізом, картоном, картиною. Зв'язок композиції з іншими науками. Сили та компоненти художньої творчості. Риси художнього образу.

Тема 4. Симетрія і асиметрія, статика і динаміка в композиції.

Загальне поняття про симетрію і асиметрію, статику і динаміку. Принципи створення симетричних і асиметричних композицій, статичних і динамічних композицій. Дзеркальна симетрія. Приклади статичної і динамічної природи.

Тема 5. Фізична природа кольору та сприйняття кольору. Гармонія кольору.

Фізична природа кольору. Світло і колір. Характеристики кольору. Джерела світла, зміна кольору предметів. Методи змішування кольорів.

Змішування кольорів: оптичне та механічне (на базовій 12-ти колірній системі знайти результати змішування за малим, середнім та великим інтервалами. Кольорові результати методами оптичного (крапкового), механічного (лесування) змішування. Закономірності кольорового сприйняття; будова і робота зорового аналізатора, "денне" і "сутінкове" бачення. Теорія Юнга-Гельмгольца, явища іррадіації, адаптації, перспектива кольору, теорія контрастів.

Гармонія кольорів; об'єктивні та суб'єктивні фактори. Критерії гармонії. Гармонійні поєднання (тональні, споріднені, споріднено-контрастні, контрастні).

Тема 6. Фізіолого-психологічний вплив кольору. Психологічні характеристики основних кольорів.

Психологія кольорів. Хромотерапія. Фізіолого-психологічний вплив кольорів. Поняття колориту. Колористичний аналіз художнього твору. Колір у графічному дизайні.

Тема 7. Колір як засіб композиції. Контраст і нюанс в композиції.

Емоційна дія кольору. Теплі і холодні, хроматичні і ахроматичні кольори. Передача простору за допомогою кольорових плям.

Загальне поняття про контраст і нюанс, тотожність в композиції. Закономірність контрастних відношень. Тотожність – найпростіший зв'язок між елементами. Нюансні співвідношення. Принципи створення контрастних композицій.

Тема 8. Ритм і метр в композиції. Графічність і силует в композиції.

Ритм у природі й мистецтві. Ритм як засіб організації художньої форми. Метричні та ритмічні ряди. Закон ритмічних змін.

Організація міжпредметного простору. Силует, контур, контурне напруження, фігуральність, „негатив - позитив”.

Змістовий модуль 2. ПРОСТОРОВІСТЬ ТА ОБ'ЄМНІСТЬ В КОМПОЗИЦІЇ. ЗАМКНУТІ І ВІДКРИТІ КОМПОЗИЦІЇ. СТИЛІЗАЦІЯ. ДИЗАЙНЕРСЬКЕ ВИРІШЕННЯ.

Тема 9. Простір і час як композиційні фактори. Властивості просторової форми. Засоби об'ємно-просторової композиції.

Площина і простір. Фон і зображення. Час як фактор композиції. Різні аспекти проблеми часу в картині.

Властивості просторової форми. Фактура, текстура, величина, положення в просторі. Масштаб, пропорції і пропорційні величини. Особливості сприйняття простору і об'ємної форми.

Тема 10. Оптичне перетворення площинної поверхні.

Ілюзійні прийоми на площині. Способи передачі об'єму на площині. Тональний контраст. Зміщення і зсуви. Накладання зображень, чергування планів, „плетінка”.

Тема 11. Особливості замкнутої і відкритої композиції.

Закон домінанти. Основні принципи та умови вирішення замкнутої композиції: компонування елементів у заданій площині, поділ площини на частини, ритмічна організація елементів, утворення композиційного центру. Відкрита композиція.

Тема 12. Статична і динамічна рівновага.

Композиція картини. Загальні принципи організації композиційної рівноваги на площині. Методи роботи над статично та динамічно врівноваженими композиціями.

Тема 13. Композиція у декоративному мистецтві.

Декоративне мистецтво. Поняття композиції у декоративно-прикладному мистецтві. Принципи та історія розвитку композиції декоративно-прикладного мистецтва. Основні закони, правила, прийоми і засоби композиції декоративно-прикладного мистецтва. Закон традицій, цілісності, тектоніки, пропорційності, масштабу, контрасту. Ритм, симетрія, асиметрія. Фактура, текстура, графічність, пластичність, ажурність.

Тема 14. Стилзація. Принципи стилзації.

Стилзація. Принципи стилзації. Декоративне зображення елементів живої та неживої природи. Етапи переробки природних форм у декоративні.

Тема 15. Композиція натюрморту, пейзажу та їх декоративне вирішення.

Натюрморт, види натюрморту. Композиційні основи побудови натюрморту. Навчальний натюрморт. Натюрморт як один із жанрів станкового живопису і складова частина композиції жанрової картини. Вибір теми і підбір предметів для натюрморту. Сюжетно-композиційний центр натюрморту.

Пейзаж як складова частина картини і як самостійний жанр мистецтва. Ідейно-суттєвий зміст пейзажу. Види пейзажу: міський (архітектурний), сільський, індустріальний, історичний, ліричний, романтичний, епічний, інтимний, морський і ін. Композиційні основи пейзажу: мотив, образ, точка зору, рівень зору, просторові плани, формат, перспектива, ритм, колорит, світло, рефлекс, композиційний центр. Етюд і пейзаж-картина. Подібність і відмінність. Образотворчо-виразні засоби і прийоми композиції пейзажу.

Декоративне вирішення, стилзація натюрморту. Тонова і кольорова пляма, крапка, лінія, штрих. Стилзований натюрморт з предметів побуту. Стилзація пейзажу. Принципи декоративного вирішення пейзажу.

Тема 16. Дизайнерське вирішення творів. Графічна композиція.

Композиція в контексті графічного дизайну, композиція – це ваш твір. Графічна композиція: візитівки, дизайн сайту, рекламний білборд, інтерфейс мобільного за стосунку, світлина, ілюстрація.

Розуміння в графічному дизайні під композицією - робота з простором між окремими елементами, їх пропорцією, композиційна будова, спосіб організації елементів тощо.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Композиція та кольорознавство»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Лабор. заняття	СРС	ІРС	Тренінг	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ						
Тема 1. Загальне поняття про композицію. Предмет композиції. Види і типи композиції. Місце композиції в теорії мистецтвознавства. Основні етапи розвитку композиції.		4	4			Поточне опитування, реферати, творча робота, тестування
Тема 2. Основні закони, правила, прийоми і засоби композиції. «Золотий перетин» в композиції.		6	4	1	2	
Тема 3. Методологічні та наукові основи композиції. Суть і динаміка творчого процесу. Художній образ.		4	3			
Тема 4. Симетрія і асиметрія, статика і динаміка в композиції.		8	4			
Змістовий модуль 2. ФІЗИЧНІ АСПЕКТИ КОЛЬОРУ, СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КОЛЬОРУ. ЗАСОБИ КОМПОЗИЦІЇ						
Тема 5. Фізична природа кольору та сприйняття кольору. Гармонія кольору.		4	3			Поточне опитування, реферати, творча робота, тестування
Тема 6. Фізіолого-психологічний вплив кольору. Психологічні характеристики основних кольорів.		4	4	1	2	
Тема 7. Колір як засіб композиції. Контраст і нюанс в композиції.		6	4			
Тема 8. Ритм і метр в композиції. Графічність і силуєт в композиції.		9	4			
Змістовий модуль 3. ПРОСТОРОВІСТЬ ТА ОБ'ЄМНІСТЬ В КОМПОЗИЦІЇ. ЗАМКНУТІ І ВІДКРИТІ КОМПОЗИЦІЇ						
Тема 9. Простір і час як композиційні фактори. Властивості просторової форми. Засоби об'ємно-просторової композиції.		4	4			Поточне опитування, реферати, творча робота, тестування
Тема 10. Оптичне перетворення площинної поверхні.		6	4	1	2	
Тема 11. Особливості замкнутої і відкритої композиції.		4	3			
Тема 12. Статична і динамічна рівновага.		6	4			
Змістовий модуль 4. ДЕКОРАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ТВОРУ МИСТЕЦТВА. СТИЛІЗАЦІЯ. ДИЗАЙНЕРСЬКЕ ВИРІШЕННЯ						
Тема 13. Композиція у декоративному мистецтві.		4	3	2	2	Поточне опитування, реферати, тво
Тема 14. Стилзація. Принципи стилізації.		6	4			
Тема 15. Композиція натюрморту, пейзажу та їх декоративне вирішення.		6	4			

Тема 16. Дизайнерське вирішення творів. Графічна композиція.		9	4			рча робот
Разом		90	77	4	8	

5. Тематика лабораторних занять

Лабораторне заняття № 1.

«Загальне поняття про композицію. Предмет композиції. Види і типи композиції. Місце композиції в теорії мистецтвознавства. Основні етапи розвитку композиції.»

Мета: формування цілісної системи знань з композиції, види і типи композиції та її розвитку, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Загальне поняття про композицію. Предмет композиції.
2. Види і типи композиції.
3. Місце композиції в теорії мистецтвознавства.
4. Основні етапи розвитку композиції.
5. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Історичні аспекти розвитку композиції в різні часові періоди.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Знайти «Золотий перетин» обраного твору.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 2.

«Основні закони, правила, прийоми і засоби композиції. «Золотий перетин» в композиції

Мета: розглянути основні закони, правила, прийоми і засоби композиції, навчитися знаходити «золотий перетин», виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Основні закони композиції.
2. Правила композиції.
3. Прийоми і засоби композиції.
4. «Золотий перетин» в композиції.
5. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Композиційні особливості творів мистецтва.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Прийоми композиції.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 3.

Методологічні та наукові основи композиції. Суть і динаміка творчого процесу. Художній образ.

Мета: розкрити особливості методологічних та наукових основ композиції, творчого процесу, художнього образу, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Методологічні та наукові основи композиції.
2. Суть і динаміка творчого процесу.
3. Художній образ.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Методологічні основи композиції.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Особливості художнього образу.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 4.

Симетрія і асиметрія, статика і динаміка в композиції.

Мета: розкрити особливості симетричних, асиметричних, статичних, динамічних композицій, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Симетрія і асиметрія в композиції.
2. Статика і динаміка в композиції.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Симетрія і асиметрія, статика і динаміка в дизайні.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Приклади статичної і динамічної композиції в природі.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 5.

Фізична природа кольору та сприйняття кольору. Гармонія кольору.

Мета: розкрити особливості фізичної природи кольору та його сприйняття, гармонії кольору, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Фізична природа кольору.
2. Сприйняття кольору.
3. Гармонія кольору. Основні, похідні кольори.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Теорія Юнга-Гельмгольца, явища іррадіації, адаптації.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Кольорові результати методами оптичного (крапкового).
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 6.

Фізіолого-психологічний вплив кольору. Психологічні характеристики основних кольорів.

Мета: розкрити особливості фізіолого-психологічного впливу кольору.
виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Фізіолого-психологічний вплив кольору.
2. Психологічні характеристики основних кольорів.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Колір у графічному дизайні.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Колористичний аналіз художнього твору.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 7.

Колір як засіб композиції. Контраст і нюанс в композиції.

Мета: розкрити особливості кольору як засобу композиції, контрасту і нюансу в композиції, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Колір як засіб композиції.
2. Контраст і нюанс в композиції.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Контраст і нюанс в дизайні.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Передача простору за допомогою кольорових плям.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 8.

Ритм і метр в композиції. Графічність і силует в композиції.

Мета: розкрити особливості ритмічних і метричних композицій, графічності і силуету в композиції, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Ритм і метр в композиції.
2. Графічність і силует.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Організація міжпредметного простору.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Силует.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 9.

Простір і час як композиційні фактори. Властивості просторової форми. Засоби об'ємно-просторової композиції.

Мета: розкрити особливості передачі простору і часу в композиції, властивості просторової форми та засоби об'ємно-просторової композиції, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Простір і час як композиційні фактори.
2. Властивості просторової форми.
3. Засоби об'ємно-просторової композиції.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Різні аспекти проблеми часу в картині.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Властивості просторової форми.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 10.

Оптичне перетворення площинної поверхні.

Мета: розкрити особливості ілюзійних прийомів на площині, способи передачі об'єму на площині, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Оптичне перетворення площинної поверхні.
2. Способи передачі об'єму на площині. Тональний контраст. Зміщення і зсуви.
3. Накладання зображень, чергування планів, „плетінка”.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Ілюзійні прийоми на площині.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Накладання зображень, чергування планів.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 11.

Особливості замкнутої і відкритої композиції.

Мета: розкрити особливості замкнутої і відкритої композиції, закону домінанти. виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Особливості замкнутої композиції.
2. Особливості відкритої композиції.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Закон домінанти.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Відмінності замкнутої та відкритої композиції.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 12.

Статична і динамічна рівновага.

Мета: розкрити загальні принципи організації композиційної рівноваги на площині, методи роботи над статично та динамічно врівноваженими композиціями, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Композиція картини. Загальні принципи організації композиційної рівноваги на площині.
2. Особливості статичної і динамічної рівноваги.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Методи роботи над статично та динамічно врівноваженими композиціями.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Відмінності статичної та динамічної рівноваги.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 13.

Композиція у декоративному мистецтві.

Мета: розкрити основні закони, правила, прийоми і засоби композиції декоративного мистецтва, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Декоративне мистецтво.
2. Поняття композиції у декоративному мистецтві.
3. Основні закони, правила, прийоми і засоби композиції декоративного мистецтва.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Історія розвитку композиції декоративного мистецтва.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Закон традицій.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 14.

Стилізація. Принципи стилізації.

Мета: розкрити основні принципи стилізації, етапи переробки природних форм у декоративні, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Стилізація.
2. Принципи стилізації.
3. Етапи переробки природних форм у декоративні.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Стилізація в мистецтві.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Декоративне зображення елементів живої та неживої природи.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 15.

Композиція натюрморту, пейзажу та їх декоративне вирішення.

Мета: розкрити особливості композиції натюрморту, пейзажу та їх декоративного вирішення, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Натюрморт, види натюрморту. Композиційні основи побудови натюрморту.
2. Пейзаж як складова частина картини і як самостійний жанр мистецтва.
3. Декоративне вирішення натюрморту, пейзажу.
4. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Види пейзажу: міський (архітектурний), сільський, індустріальний, історичний, ліричний, романтичний, епічний, інтимний, морський і ін.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Вибір теми і підбір предметів для натюрморту.
2. Творче завдання з даної теми.

Лабораторне заняття № 16.

Дизайнерське вирішення творів. Графічна композиція.

Мета: розкрити особливості дизайнерського вирішення, графічних композицій, виконати творчу роботу з даної теми.

Питання для обговорення:

1. Дизайнерське вирішення творів.
2. Графічна композиція.
3. Творче завдання з даної теми.

Тематика рефератів:

1. Композиція в контексті графічного дизайну.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Рекламний білборд.
2. Творче завдання з даної теми.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів передбачає: підготовку студента до навчальних занять, виконання ним творчих завдань; підготовку доповідей та створення презентацій із запропонованих тем, тощо.

У зв'язку із великим обсягом матеріалу та обмеженою кількістю аудиторного навантаження студентам для більш глибокої і повної орієнтації у навчальному матеріалі пропонуються завдання для самостійного опрацювання до лабораторних робіт.

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Навчальний матеріал з дисципліни, передбачений для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Самостійна робота студентів із дисципліни «Композиція та кольорознавство» передбачає:

• активний діалог між викладачем та студентом у процесі навчальної діяльності;

Мета: полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Завдання:

1. надає йому цілісність, підпорядковує його елементи один одному і цілому.

2. опрацювання навчальної літератури з курсу; самостійне вивчення окремих питань з дисципліни; виконання творчих завдань (ескізи, зарисовки, творчих робіт з даної теми тощо).

Створення презентаційних матеріалів

Критерії оцінювання: теоретичний та художній рівень робіт, володіння законами композиції, кольорознавства, уміння студента аргументовано викладати свою концепцію.

7. Тренінг з дисципліни

Соціально-психологічний тренінг

Основна мета тренінгу – формування уміння спілкуватися, конструктивно виявляти свої думки і почуття, підтримувати з людьми гарні стосунки, презентація своїх робіт.

Завдання тренінгу: створити умови для успішного формування у молодих людей почуття власної думки, позитивного ставлення до життя і усвідомленню доцільності свого існування.

Даний тренінг базується на основі презентації власних робіт, їх аналізу та бачення їх практичного застосування, складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними інтерперсональними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Композиція та кольорознавство» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести; - поточне опитування; - творчі роботи; - залікове модульне тестування, опитування та презентація своїх робіт; - реферати, презентації; - залік; - екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Композиція та кольорознавство» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота
1. Оцінка за поточне		1. Оцінка за поточне		Оцінювання	Оцінювання

оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (11 занять, 4 теми – 8 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на 11 лабораторному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання творчого завдання, яке має 40 балів.	оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять(12 занять, 4 теми – 8 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на 23 лабораторному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання творчого завдання, яке має 40 балів.	розробленого і проведеного тренінгу.	творчого завдання «Композиційно-колеристичне вирішення твору»

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (10 занять, 4 тем – 8 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на 10 лабораторному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання творчого завдання, яке має 20 балів.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять(13 занять, 4 тем – 8 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на 23 лабораторному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання творчого завдання, яке має 20 балів.		Оцінювання розробленого і проведеного тренінгу.	Оцінювання творчого завдання «Композиційно-колеристичне вирішення твору»	«Композиційно-колеристичне вирішення твору»

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-16
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	

9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	
10	Взірці робіт, репродукції	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки в школі: Навч.-метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. К.: ІЗМН, 1997. 312 с.
2. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технологія», 2005. 198 с.
3. Власова, Валерія. Вивчення основ композиції на уроках образотворчого мистецтва в школі. *Мистецтво та освіта*. 2012. № 2. С. 42-45.
4. Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., О. Й. Лясковський. Основи об'ємно-просторової композиції. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 212 с.
5. Іванов С. Основи композиції видання. Львів: Світ, 2013. 232с.
6. Івченко, Володимир. Сюжетна композиція. *Мистецтво та освіта*. 2011. № 1. С. 38-40
7. Кайдановська О.О. Методичні рекомендації до курсу „Основи композиції”. Творчі практичні завдання. Полтава, 2002. 56 с.
8. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої граматики: Навч. посіб. К.: Вища шк., 2002. 190 с.
9. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 300 с.
10. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків: ХДАДМ, 2003. 256 с.
11. Кройтор, Тетяна. Методи інтерактивного навчання на заняттях з композиції. *Мистецтво та освіта*. 2013. № 4. С. 17-19.
12. Лотошинська Н. Д., Івахів О. В. Теорія кольору та кольороутворення. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 204 с.
13. Гурська А. Мова та граматики українського орнаменту: Навч. посібник. К.: Альтернатива, 2003. 136 с.
14. Мигаль С. П., Дида І. А., Казанцева Т. Є. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 228 с.
15. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2017. 304 с.

16. Ніколайчук, Н. Композиція в системі підготовки юних художників. *Мистецтво та освіта*. 2006. № 2. С. 41-44
17. Обідняк М. М., Білінська О. Б. Архітектурна композиція. Курс практичних занять та завдань. Навчальний посібник / за заг. ред. С. М. Лінди. Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 152 с.
18. Перепелиця, Олена. Практичні завдання з композиції. *Мистецтво та освіта*. 2017. № 4. С. 22-27
19. Пічкур, М. Композиційна схема та її види. *Мистецтво та освіта*. 2005. № 3. С. 13-18
20. Плазовська, Любов. Теорія і практика композиції площинного характеру в коментарях художників-педагогів. *Мистецтво та освіта*. 2013. № 4. С. 20-27.
21. Посібник. Основи формальної композиції: для студентів напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво» / Укладач О.А. Половна-Васильєва. Дніпропетровськ, Роял – Принт, 2015. 34 с.
22. Резніченко М.І., Твердохлібова Я.М. Художня графіка. Книга 1. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 272 с.
23. Хмельовський О.М. Теорія образотворення: Кн. 5. Композиція. Луцьк, Волинська мистецька агенція «Терен», 2005. 408 с.
24. Шлеєнкова, Тетяна. Реалізація змістової лінії "колір" на уроках образотворчого мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2017. № 3. С. 34-43.
25. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 110 с.

Допоміжна

1. Академія мистецтв України: художній альбом. Керівник та упорядник проекту Анатолій Мельник. Київ : ТОВ «Майстер книг», 2015. 120 с.
2. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. К., 1992.
3. Буряк Ніна. Борис Буряк. Альбом. К.АДЕФ – Україна, 2017. 280 с.
4. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. Львів: Світ, 2005. Ч. 3. 268 с.
5. Прищенко Світлана. Кольорознавство : навч. Посібник. К.: Альтерпрес, 2010.

Інтернет-ресурси

1. [Композиція — Енциклопедія Сучасної України \(esu.com.ua\)](http://esu.com.ua)
2. <https://cases.media/article/kompoziciya-v-grafichnomu-dizaini>
3. <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/kompozic>